

Super Magnificat LXXXIII

deargērate. q̄b sepe assumptis diluculo ha-
bitavit in extremis maris ad atria glorie ce-
lestis. etiā dum viveret Beatus igit̄ Marie
spūs que elegisti christe ⁊ assumpisti. Seq̄-
tur. vt iumentū fact⁹ suz apud te. Deus em̄
fessor est anime sancte fm̄ Aug⁹. Et ego sem-
per tecū. qz deus singulariter fuit secū. Te-
nuisti manū dexterā meā. que spūalib⁹ ada-
prat. ⁊ in volūrate tua deduxisti me. non te-
meritate elata sp̄cipitasti me. Quid tandem?
Ecce summatio. ⁊ cuz gloria suscepisti. id ē
fursum ad te sumpisti. Scio iā qd̄ mihi sit i
celo. Scio quid a te volui sup̄ terram. Nūc
om̄ino defecit a se cor meū ⁊ caro mea. dum
absorptū est om̄e quod mortale erat / i victo-
ria. Deus cordis mei / ⁊ pars mea de⁹ eter-
nus. Propter qd̄ magnificat aīa mea dñm.
Et nos magnificemus deū. cui⁹ illustratōe
spūs intelligamus q̄ sup̄ sunt de cārico duz
interim pausabimus.

Sequitur tractatus

quintus p̄didragma seu dialogum. Quo-
nias fecit domin⁹ Mariemagna qui potēs
est. Ubi prima partitio est. si Maria passibi-
liter mouebatur?

⁊ Prima notula

Uia fecit mihi magna qui potēs
est. Discipulus. Ma-
gna plane ⁊ inscrutabilia que
fecit Mariē dñs. Lupim⁹ ni-
hilominus scrutari. si magni-
ficans anima Mariē dominū / passionali-
ter monebat ad eū? Fuit em̄ absqz vlla dubi-
tatione sapiētissima atqz virtuosissima. Pas-
siones s̄o nō cadunt i sapientē fm̄ stoicos.
quorū in hoc doctrinā multi christiani p̄ser-
tim anagogici anachorite securi sunt. dicen-
tes virtuosum si p̄fectus est / ad nihil passio-
nabiliter affici. immo cōsequit̄ impassiona-
bilitatē circa res corporeas. tam i cōcupisci-
bili qz i irascibili. ⁊ ad hunc finē suas diri-
gebant intēriones. Et hoc ipsum collatiōes
patrū. ⁊ Elmacus et Bernardus in scala
triginta gradū manifestant. Sed in cōtra-
riū est textus euāgelij narrans ipsam doluī-
se. De quo dolore p̄phetavit Simeon. Et
tuas inquit ipsius animā p̄rāsibit gladius.
quod in passione filij se p̄sente ⁊ dolēte. fm̄
doctores effectū est. Magister. Amplis-
simus s̄inos habet questio tua que de passi-

onibus est. sup̄ quibus habes opuscula spe-
cialiter edita. conformiter ad philosophos
et catholicos doctores. Quid igit̄ vis mo-
lestus esse vel sup̄fluus in querēdo? Disci-
pulus. Doucor ad tollendū scrupulos.
immo laqueos magnos. qui p̄ueniunt con-
scientijs timoratis et lectura taliū doctrina-
rum / que tepidos et viciosos nomināt om-
nes monachos / nisi vicerint et eradicauerit
funditus hm̄oi passiones. aut saltē toto stu-
dio conent̄ ipsas euellere. quod assequi plu-
res reputant impossibile ⁊ frustra niti. cum
audiunt apostolū consciū archanozū dei /
protestando gemere. Sentio aliā legem in
membris meis. in quibus sez est anīa. repu-
gnantē legi mentis mee. Et iterū. Caro cō-
cupiscit aduersus spiritū / et spūs aduersus
carnē. Consonat cuz experientia vox om̄i-
nis doctorū. q̄ primi motus nō sunt in no-
stra potestate dicente Aug⁹. Nō ē in potesta-
te nostra / quib⁹ visis rāgamur. Est aut̄ con-
quisitio specialis de pulcerrima et speciosis-
sima mulierū Maria. si mor⁹ suos om̄s ha-
buerit i sua potestate ⁊ quousqz. Utrum vi-
delicet nō potuerit nō dolere vīsa morte filij?
Et ita de reliqz passionib⁹ quereret p̄ appre-
hensionē obiectozū variozū sub cōueniētis
⁊ disconueniētis ratione. cum dixerit chri-
stus. Tristis ē anīa mea vsqz ad mortē. qui
tamē fuit incomparabiliter virtuosus. **U**
Magister. Altior ē inquisitio tua qz estimet̄ a
pluribus. qui de passionib⁹ ⁊ peccatis ⁊ mo-
ribus primis loquunt̄ assidue. posset initiū
p̄scrutationis accipi a pluribus. qui de pas-
sionibus loquunt̄ ⁊ moribus p̄mis / et pec-
catis. Nilominus vna placet ad p̄sens / q̄
si narratiua triplicis p̄cessus qui fit in homi-
nibus. p̄portionaliter ad triplices hierar-
chias angelozū. ⁊ fm̄ tres gradus hominū.
animaliū rationaliū ⁊ spiritaliū. Accipe
in primis puerulū vtentē solo sensu. ⁊ nō ra-
tione nec spū. Accipiamus alterū vtentē sen-
su ⁊ ratione. sed nō spiritu vel mente. Accipi-
amus terciū vtentē sensu. ratione et spiritu.
Discipulus. Sub primo ⁊ tercio gradu
vidimus et legimus homines existere. sed de
secūdo nō ita fit p̄spicuum. q̄ aliquis possit
vti sensu ⁊ ratione sine spū. cū spiritus sit ea-
dem res cū ratione. Magister. Nōne si-
militer i quolibet homie sensualis anima et
ratio / sunt eadē. p̄sus anīa fm̄ cōmuniōez
ecclesie doctrinā. ⁊ tamen repit̄ in vno homi-
ne vsus anime sensualis vt. in pueris. i qui

Tractatus quintus

bus nullus est usus rationis. Ita nihil videtur incongruum si dicatur quod aliquis utatur ratione qui protunc non utitur spiritu vel mente. quia diuersas habent facies spiritus et ratio. Spiritus autem sola diuina et eterna. Ratio ad temporalia respicit et creata. ¶ Discipulus. Holo credere de possibilitate rei. quia scio posse per intelligentias sic accipi tanquam ista. sensus ratio. et spiritus esse reali immo locali distinctione diuisa. Perge quo tendimus ad euentiam propositae questionis. ¶ Magister. Consideremus in puero tria per ordinem in potentibus sensitivis. quia de solis vitalibus et vegetatiuis nihil ad sensum plures de plantis in quibus non solemus ponere passionem nisi forte per assumptionem ad animata. dicimus enim pratum ridet. letant segetes. horret hyemem terra. fugiunt se praria. desiderant se et uniuersum silia. ¶ Discipulus. Sequamur usum proprium loquendo de passionibus quas dicimus esse in sensu. ¶ Tunc passio describitur quod est apprehensio sensualem ueniens vel disconueniens. presentis vel absentis. ¶ Magister. Supponamus hic et nunc descriptionem hanc passionis quasi causalem cum declaratione vel suppletionem. et dicamus quod in anima sensitiva pueri qualis intelligi potest anima uarietate cecinit. Magnificat anima mea dominum. inuenimus et apprehensionem et motionem et executionem. et hec vel in potentia vel in habitu vel in actu. Sed loquamur de actu. et exemplificemus in usu. ¶ Puer itaque dum mater ostendit uerba apprehendit per visum et sensum commune et fantasia. Deinde si esurit sequitur ad hanc apprehensionem motio quedam desiderij nedum naturalis sed sensualem et animalis. et si non eget cibo sequitur aliquam motio fastidij cuiusdam. Tandem tertio si non fuerit impedimentum consequitur executio mouendo membra. ad surgendum uerba. vel ab eis diuertendo. ¶ Discipulus. Quotidie uidemus hec tria tam in pueris quam in animalibus brutis. Sed quod istorum trium notat formaliter et proprie passio. ¶ Magister. Terre medius. scilicet motio interior consequens naturaliter apprehensionem. ¶ Discipulus. Non est igitur passio formaliter apprehensio. ¶ Magister. Hoc utique uerum est sed causaliter. quia passio formalis causatur ab apprehensione. sicut et passio risus exterior ponitur pro effectu passiois dicendo. puer ridet. Ita sumitur aliquam nomen passionum a causa formalis uel etiam exemplari extrinseca. uel a materiali siue obiectali. uel a signo. Nihilominus passiois descriptio formalis est per motionem et surgere

tem ex apprehensione ueniens uel disconueniens. presentis uel absentis. Quod absens apprehenditur tanquam presentis. si non re. tamen intentione uel specie. Sed utrum apprehensio ueniens cum ueniens sit ipsamet motio licet sub alia ratione reducitur ad problemam de quo nil ad presentis. ¶ Sufficit hic supponere quod passio dicitur motio talis quam fecit apprehendens obiectum suum sub ratione ueniens uel disconueniens. executio sequens in opus dicitur effectus eius. Et quibus patet preestim intellectus per inductores et uerborum Augustini dicitur. quod non est in parte nostra quibus uisus tagamur Accipit itaque uisio pro apprehensione. et tactus per ista sequenti motionem de qua dicunt doctores quod primi motus non sunt in parte nostra. ¶ Discipulus. Nulla dubitatio fit quando ad pueros uel alios homines impotentes uti ratione uera sit ista regula. quod primi motus non sunt in parte nostra plusquam in bestis. quibus sit ualde difficile in hominibus reddere causam cum habeant rationem iunctam eis. quod sit illud quod impedit usum rationis. ¶ Magister. Ultra preterimus quod querenda sunt alibi. quibus ad rem sub compedio ueniamus. quare rem nemo tam plane percipiat quam non (sicut in geometria) potest cognouerit. Sed quod tradita sunt alibi sufficienter. quod ea necesse est assidue repetere. ¶ Discipulus. Presupponamus illa. sicut de origine. numero. et diuisione passionum. de causis insuper et effectibus eorum. tu scio non ob miseris uenire quod tendimus. ¶ Magister. Histrum itaque sequamur exemplum de anima paruuli querentis. Primo si presentato obiecto uisui suo potest non apprehendere. Secundo si facta apprehensione potest non moueri Tertio si facta motione quam dicimus passionem potest in executionem non pergere. ¶ Discipulus. Rident experientia queritis istis tribus negatiue. ¶ Magister. Huc oritur preterito difficultate questio de maria. Ponamus eam coram oculis nostre considerationis in lumine fidei quasi paruulam. sicut aliquam paruulam uere fuit et infans Queramus si tunc poterat uti ratione. ut interim sciamus de statu quo latebat in utero matris. ¶ Discipulus. Quorsum peror euadet hec questio tua. ¶ Magister. Nos uiderimus Quod ut aptius fiat. constituamus apud paruulum quem predicimus unum pedagogum per uigilem. quod parte habeat tale super eum ut absque iussu suo primo nihil uideat Secundo si uiderit aliquid non ad id moueat. Tertio si uiderit et moueat. non tamen exequatur. immo si cepit exequi possit tamen ne contrinet impedire. ¶ Discipulus. Cum non sit impossibile apud deum omne

verbum cedo tale aliquid tam possibile. **Magister.** Nunquid non presupposito casu tali poterit pedagogus inculpari si permiserit puulum videre aliquid vel ad visa moueri vel profectum sine iussu suo contra voluntatem et ordinationem patris principis subdente filium sub pedagogo tali? **Discipulus.** Poterit iuste sed quod elice re vis non video. **Magister.** Hec est parabola istius quam inquirimus veritatis. Si considerare mus itaque prima hominis institutionem in Adae et Eua prius quam peccaret. occurrit nobis sensualitas vtriusque. que si non habuisset coniunctam rationem similis fuisset ceteris animantibus irrationalibus que mouentur super terram. Et tunc data fuit ratio libera regens eam instar pedagogi intra quattuordecim annos ad apprehensionem ad motionem ad executionem. ad continuationem. sed homo cuius in honore esset non intelletur. comparatus est iumentis insipientibus. et similis factus est illis. ut iam sensualitas inobediens sit. date sibi rationis pueniens iudicium. et videndo. et mouendo. et exequendo. in continuando. sepe velit nolit ratio. **Discipulus.** Et perimur heu nimis quotidie hac comparatione nobis. **Magister.** Puras ne fit absque rationis culpa puerio talis? **Discipulus.** Non arbitror puenitionem homini rebellionis processisse sine culpa pariarationis. **Magister.** Culpa ista est quam appellamus originale peccatum. quod in primis parentibus fuit actuale et primum quo factum est in eis et omnibus posteris iuxta puerisio talis. ut ratio que noluit esse subdita diuino precepto. sentiret sensualitatem iure sibi primo subdita. nunc rebellare ei. ut non quocumque ratio velit vel spiritus illa faciet. sed remurmuret et tumat et rebellet. **Discipulus.** Nolo multa in hac re que sunt dubitabilia querere. quod sunt ab uide satis tractata per doctores. Ut que ratione puniuntur filii per peccatum parentum. aut cur peccato delero remanet rebellio. sicut in baptisatis et sancificatis. imo et in christo. licet spontaneae. Dicit enim. Spiritus quidem promptus est. caro aut infirma. Alioquin non fuisset tristis anima eius usque ad mortem. si penitus sensisset rationem. non plus quam in Adae lucrus fuisset aut dolor innocetia permanente. Sed adhuc remanet de beatissima uirgine dubitatio specialis quam presupponimus nullo unquam fuisse peccatum sedatam. nec venialiter. nec originali. nec actuali. cur dominate sunt ei multe passiones doloris et languoris. Non enim potest mirari quod homini passiones dispensatiua voluntate sicut spiritus assumpserit. nec solis fuit subiecta passionibus

in vi duplici. scilicet concupiscibili et irascibili. quoniam etiam habuit ignorantiam in rationali. dum putauit filium perditum. et dum loqueretur inuictus. non intellexerit quod diceret. In his que patris mei sunt oportet me esse. **Magister.** Tamen his iterum pransitis que reperiuntur vtriusque tractata. remanet propositio nostra pransis dubitatio. Si Maria ab instanti conceptionis sue habuit perfectum usum rationis super sensualitatem. ut nihil apprehenderet. nec in apprehensio moueret sine iudicio rationis eiusdem. Alioquin non fuisset in ea status nature integre primitiue institutione. quo fiebat ut nihil apprehenderet vel appeteret. nihil exerecisset sensualitas nisi pransio iudicio rationis. et ita fuisset Maria non sine peccato saltim veniali. quale habet pueri ceteri. etiam minus dici. quod puenit in quolibet tali motus sensualis. qui impedit iudicium rationis. **Magister.** Urget vehementer. nedum in isto quod opponis. sed in similibus multis. ut de puulis si steruisset Adae remaneret par dubitatio. Non enim videtur quod statim nati cum iusticia originali vel in utero positi. riguissent iudicio rationis sicut in etate perfecti. neque cum dormiebant. Denique non apparet quod Eua potuerit libere non audire serpentem exterius suadente. nec ita semper auertere visum. quoniam aspiceret obiecta visibilia. et in aspectu moueret. ut videret lignum quod pulcrum erat visu et ad rescendum suaue. **Discipulus.** Si primus status permansisset. non oporteret dicere pueros fuisse natos etate perfectos. nec tamen sensualitas rebellasset in eis iudicio rationis. quod caruisset etas ista. non enim fomitem captiuantem in legem peccati sensisset ut puuli nostri. Saluaret ita de nostra uirgine Maria in infantia. quod vel omnino fomitem caruit. vel usus et simul. ita ligatus fuit. ut nihil aduersus rationem prualeret. **Magister.** Scio talia posse dici. sed an satisfaciatur exemplo proposito. non est omnino perspicuum. Amplius fuisset prauilegium. si Maria anima sit ut creata est in fusaque corpori prparato perfectio. gauiusa fuisset usu rationis. non dicimus cum gratia. Sic enim aliquid non penitus improbabile potuerit usum rationis acceleratum in Iohanne dum exultaret in utero. et dum circucisionis tempore mirabantur insipientes. Quis putas inquit puer iste erit. Et tamen manus domini. potentia scilicet miraculorum operatrix. erat cum isto. **Discipulus.** Dixisti de primo gradu hominis. quod ut sic considerati sine usu rationis. comparant iumentis insipientibus. imo iam et infectio peccati. deterioris iumentis perditio nisi gratia saluet et inuet. Dic nunc de gradu secundo quod pueribus usum nedum anime ut sensua-

Tractatus quintus

lis ē. s; vt rōnal. ¶ Magister Preassumpta
similitudo d' pedagogo dat intelligi statū illū.
z magis h' manifestat i' terciō qm' sil' addit li-
bertas spūs Dāt doctores p allegoriā tripli-
cis hui' grad' noticiā in rēparōe p'ma. Ubi
fuit serpens qsi sensualitas instigās/rōemq;
p'ueniens. fuit Eua qsi tā habēs rōem. s; vi-
ro minorē. fuit Adā pfect' i' mēte z spū. cui'
erat dirigere mulierē. ¶ Discipulus. Sen-
tio materiā hāc intensibile i' longi'. Dic nō
modū q' tempramur i' tempratōnib;. nūc ab
infima pte aie/vsq; ad sup'mā. nūc ordine cō-
uerso/vel vtrobisq; p nouē grad'. qm' aia ap-
prehendit. mouet z exequit. Deinde ratio sic
app'hendit. mouet z exequit Demū sic i' spū
fit app'henſio. motio z executio. ¶ Tertiam'
ordinē a summo deoz suz. apparebūt duo p-
cessus tanq; i' angelic' ordinib;. ¶ Magister

Cōsiderate notasti pcessū quē ad alios ter-
minos posuim' sub eadē snā deducere. In
adimplētōe siqdē diuinorū pceptōrū q' via
sunt ad vitā. p'ingit quadruplet habitudo.
Prima ē app'henſio p spm' fidei inspirantes
formatū. q' spūs primo iudicat pcepta cē ad
implenda. qz iusta a deo. Secūdo mouet p
ualitudinē z charitatē vt impleat ista. Ter-
cio p'cipit rōni z aie sensuali/quatū exequā-
tur ista. Sūt i' rōne facilliter subinde tria il-
la. velle. p'sentire. p'cipe. Sed aia sensual' z si
p'sentiat. vel it z exequat. p'sentiēdo. volēdo/
z exequendo. hoc tñ est frequenter cū remur-
muratōe quadā z renisū. p'pter annexas pas-
siones distrahentes aim. ne p'delecet spū z
rōni. z h' tñ dū agit sufficit ad salutē. Sunt
em' p'ora n're supposita volūtati. vltimuz h'
nequaq;. qd est p'delectatio sensualis in via
mandatorū. Hinc iugū dei suauē/hinc on'
dei lene fit ei molestū z graue. ¶ Discipulus.

Expetiri cogimur assidue ritā istā. dū pas-
sionabiliter afficimur ad variā. dū iudiciuz
rationis. dū libez mentis arbitriū. confor-
mās se legi dei lex mēbroz tyrannica conat'
auertere. cui' querimonie plenas paulus re-
liquit epistolas ¶ Sed dic interim. qd i' hac
parte aia Marie fecerit aut senserit. qd in-
sup ab alijs faciendū cēfueris. ¶ Bgr. Acci-
pe cōsiderationes duodecim. ¶ Anima Ma-
rienūc ē gloriose magnificata vt nihil app'
hendat. nihil affectet. nihil exequat. contra
vel p'ter iudiciū ratiōnis z spūs. sed neq; pōt
lege stante. Nec itaq; lex beatitudinis eter-
ne. vt sicut deus est omnia in omib;. ita stat
in beatīs anima cōiuncta liberrati spūs. qui

adheret deo existens vnus cū eo spūs. Exte-
ditur hec libertas spūs. nedum ad rationez
inferiorē. nedum ad animā sensuales resum-
pro corpe. sed ad omnē generaliter i' homine
beatificato morionē ¶ Saluant p'inde mul-
ta que de beatīs. tam hominib; q; angelis q'
ri solent. Quō loquunt. qualiter illuminant'
z illumināt. qm' volunt z qm' nolunt. Dāt in-
sup intellectus subtilior de p'mi stat' impas-
sibilitate. nō qua non potuit pati. sed potu-
it a passione saluari a dei potētia z angelozū
custodia. a propria iusticia z clarissima indu-
stria. deniq; a loci p'ueniētia. cū dñatione su-
per se p'fecta. z sup irrōnalia vniuersa. ¶ Anima
marie dū viatrix erat. ita fuit magnifica-
ta. vt i' nullo moueret p'ra iudiciū rōis z spi-
ritus. Sed neq; poterat post filij p'ceptōz
lege stante. Consequit' hec veritas ex dictis
doctoz z ponentiū ipsam nullaten' venialit'
deliquisse. qd saluari nō posset si nō habuiss'
set omīs motus. nedū spūs z rōnis. sed anie
sensualis subditos rōni. v' non p'arios ne-
q; p'uenientes ratiōne. Dum aut' ratio sopi-
ta erat. et in suo impedita iudicio sine culpa
sua. prout euenit in somno. nō oportet tales
motus p'uenisse iudiciū rōnis. qd p'unc nul-
lū erat. Facit exemplū p'positum de pedago-
go. si sine culpa fuerit absens v' inclusus vt
p'umo p'ulserit nō valeat. Sic soluit q' Adā
vel Maria somnando non errauit. ¶ Anima
Marie dū viatrix erat potuit app'hedere tē-
ptatiōes forinsecus immixtas sicut aia xpi.
sed nullo modo fuisset mota passionabiliter
p' eas absq; iudicio ratiōnis. Poterat sane
protin' eas diiudicare atq; repellere. Pote-
rat non moueri fm eas ad libidinem vel ad
irā vel ad supbiā. ipsis etiā in app'henſione
durantibus. qd valde secus in nobis est. nō
potentibus ad app'henſionē h'mōi non mo-
ueri. non tamē hoc semp fit cū denerito no-
stro. sed si p'stiterimus absq; p'sensu rōnis et
spūs. redundabit i' meritū. qm' q; repugnan-
do viriliter vt diffugiat. qm' q; non repugnā-
do sed fugiendo. vt ibi. Fugite a diabolo et
fugiet a vobis. quādoq; non curādo sed ir-
ridendo potius z vilipendendo diabolicas
immixtiōes (quales sunt blasphemie abomi-
nabiles z horredē) immixtas quādoq; puris-
simis atq; sanctissimis. quas magis oportz
irridere q; horrere. Elicū ex his quēdamo-
dum victoria castitatis z humilitatis i' ma-
ria nō fuit absq; pugna. ad qualē iugiter at-
tingere nos monent Petrus z Paul'. quo

Tractatus quintus

iste quaternarum considerationum Et quis ut in
fers nouissime non omnium sit perfectas querere
passionum mortificationes sicut nec altitudinem
preparationis. nihilominus audire cupio de
fructibus mortificationis homini. quatinus istos
cōcupiscere. et si non obtinere phas mihi sit.
¶ Magister. Assignabo. tunc. utilitates et
cārico marie sumptas. non eas prosequendo
sed pūctatim annorādo pauca. quā lati⁹ ali
bi legere. et si deus sensum aperuerit uinacius et
periendo poteris intelligere. ¶ Discipulus.

Ut placent. ¶ Magister. Consequitur ad edo
mationem passionum in aia iuxta decursum canticum
canticorum marie. Primo altior. latior. subli
mior et alacrior domini magnificatio. ¶ Consequitur
secundo iocundior in deo salutari nostro spiritus et
ultatio. ¶ Consequitur tertio profundior quā re
spicere dignabitur dominus humiliatio. ¶ Consequitur
quarto profundior ad beatitudinem appro
ximatio in edificationem aliorum dantrium laudem
deo. ¶ Consequitur quinto diuini nominis in se apud
alios sanctificatio. ¶ Consequitur sexto copiosi
or dei per generationes et generationes se timētes
misericordia seu miseratio. ¶ Consequitur septimo
mirabilior et gratiosior et cautior contra superbi
am cordis et metis dispersionem quā seuera di
uini brachii potentia facit unio cordis seu
recollectio. ¶ Consequitur octavo precellior et
celrior depositis de sede sua superbis. passioni
bus et demonibus humilium affectionum et aia
rum sublimatio. ¶ Consequitur nono opulēti⁹
suauior et diuini⁹ esurientium iusticiarum reple
tio. duz diuites sibi dimittunt inanes omni
bono ¶ Consequitur decimo misericordior isto
rum quod fide et moribus sunt israelite pueri susce
ptio ¶ Consequitur undecimo per eius impetra
tionem diuine misericordie super nos amplexus
recordatio. ¶ Consequitur duodecimo prospica
cior omnium quod locutus est deus ad patres nostros pro
phetas et doctores referatio. ¶ Discipulus.

Preciosos eliciisti fructus puenientes ex
mortificatione animae affectus cum appenso spiritus
studio. Nos istorum principes fructuum faciat in
terris quod proficiant in celis. ubi deus quod predestinauit vo
cauit. iustificauit. magnificauit gloriose caran
tes in idipsum. Magnificat anima mea dominum
¶ Magister. Fecit tibi magna quod potes esse o ma
ria. fecit et tibi magna secundum nomen eius. No
men et verbum fidei quod et cui credidisti o beata et
beatificanda per omnes generationes. Non es ingra
ta beneficij dei. propter illa quatinus non exierit flu
mina gratiarum illic reuertantur. ¶ Discipulus.
Affer rōes quere maria beatam dicet omnes genera

tes. ¶ Magister. Dabit ex fine rō et ex affini
tate. quoniam mater est illi quod fecit omnes generationes celi
et terre et omnium quae in eis sunt. Ideo iure dicitur mater
pietas. et sequenter omnis diuine magnificationis.
laudis et glorie. ¶ Discipulus. Quo pacto sic
¶ Magister. Mirabilis accipiat deductio scilicet
vera. Itaque pietas et affinitate. et affinitas
et generatio surgit. Est enim pietas in genere
quodam amoris pueniens in aliquos ex radice vel ca
uiusdam affinitatis mutue quibus est in pariter et
filios et contra. quibus in ciues et ciuitatem suam
vel patriam. quae preterea nos dicimur habere ad deum
patrem nostrum et dominum. quod vicissim patet erga nos esse
laudat. quod possedit. fecit et creauit nos. Un
pietas de qua magis ad oppositum. quod percernit mu
tua dei ad nos habitudinem describi potest. Pie
tas est amor proueniens. eo quod dei genitum simus ca
paces amoris principis eius. Fundat in hac pietate
quolibet altera sic a diuina puritate. Omnis enim
apud deum puritas in celo et terra notat. Cum ergo beata
nostra sit mater huiusmodi puritatis prae se sequens et ut sit mater
pietas et origo eius. Est vero pietas et affini
tate quae sine dicitur. ¶ Discipulus. Placet dedu
ctio. ¶ Magister. Quarto magis si ultra progredi
mur. attendentes illud perclarissimum dicitur a se pro
nium. Ego mater pulcre dilectiois et timoris et
agnitiois et sancte spei. in me omnis gratia uiae et uita
tis. ¶ Discipulus. Elucida distinctio. ¶ Magister.

Descriptio pietatis quae est amor pueniens eo quod
dei genitum simus et capaces eius. Nulla vero pulcri
or dilectio quae in amore fundata et talis pietatis.
¶ Discipulus. Assentio. doce quod sit mater ti
moris et sancte spei. uenit enim materie quae dicitur
passionibus modo tractabam. ¶ Magister. Con
uenit scio. propterea non in se aut ipsonum hec
induco. Siquidem amor est origo cuiuslibet affe
ctiois alterius. Est autem maria mater pulcre di
lectiois. sicut enim necesse est mater timoris et spei et
leticie et doloris. quibus est illorum quae beatificat lu
getes filii eius. ¶ Discipulus. Non habeo quod
dicam. ¶ Magister. Couerte nunc recordati
onem tuam ad tractata prius in prima cordula prius
psalmi marie decacordi. et lati⁹ in libro de can
ticis inuenies. secundum pie exercitatiois et solati
onis instrumentum sub figura multiplici. ¶ Di
scipulus. Scio quod suggeris. sed nescio si cu
riosa magis quam officiosa reputabitur homini figu
ratio. difficilis scribentibus. fantastica meditan
tibus. uana deuotus. Quid ad nos inquit dicitur
guris et notum ambulare querentibus in simplici
tate cordis. ¶ Magister. Nemo quempiam co
git. Scio mihi profuisse per fastidium ex uarieta
te tollendo. pro recordationis facilitate. per simiaz

multiplicitate. Constituit enim figuratio non
 ut mensura semper sit in imaginatioe. sed quod ad in-
 telligentiam puram forti imaginatioe trahenda
 est fantasmata superas. ¶ Discipulus. Ar-
 duum istud nimis atque rarissimum. ¶ Agitur. Na-
 tum est nobis fatore ad hoc ipsum animum luce spiritus facti
 surgere. fiat quod sequitur. Surgite postquam sede-
 ritis quod manducatis panem doloris. Doleamus pro
 mortificatione vicio et passionum moderatioe
 Tollantur si placet praerogationes linearum. deest or-
 do sententiarum. vocibus et terminis.

A Gaudium. a.
E. J. D. Spes. c. Pietas. i. Timor. o.
Dolor. v.

Parum refert ordo talia crucis vel rote figura-
 tioe. Sufficit tamen nobis ad omnem caritatem spirituale
 talis ordinatio. ¶ Discipulus. Delicatus est vi-
 debit quod respicit. ¶ Agitur. Ecce vides constitu-
 tam in medio pietatem. quae quatuor ex eadem respicit ali-
 as affectioes. quoniam cor pie gaudeat. pie speret.
 pietate timeat. pie doleat. Quisquis hanc fuerit / se-
 curus sit. et tuosus est. psalteres domini in psalterio
 iocundo cythara. in omni generaliter musico instrum-
 tu canticum. symphonia et choro. ¶ Discipulus
 Fac manifestum. Magister. Descriptio
 pietatis facit illud perspicuum. Sane si pietas
 hominis ad deum est integer amor ad ipsum. eo quod ipsi
 us generis sumus. capaces eius atque principes.
 Subsume descriptioes alias vtilis nimis
 pietas dolens est affectio pueniens ex considera-
 tione distictionis ad deum. Pietas sperans est ex
 affectioe primam deo vel herendi. Pietas ti-
 mes ex renitu et fuga elongationis a deo. ¶ Si
 spiritus pioque tenore fiat circa pietatem circuli-
 tus sequitur armonia. id est ad unitatem resonantia sua-
 vis et secunda. quae tripartita semper enim et dolor erit
 gaudiosus et gaudium dolorosum. Spes timo-
 rata et timor non desperans. imo quilibet mixtus
 erit cum quilibet. ¶ Fiat insuper mirabili tempore quasi
 plectio mixti vniuersi triparti propter unionem in centro
 pietatis. quasi in vita plectioe tripartite. Sicut si
 homini cor necessario est in moribus suauissimum ve-
 lut huiusmodi tripatis. Sic in vita morali simul et
 meritoria viuatur et iocundum spiritus ex eadem gaudes
 erit. sperans. times. ¶ At contra si pietas absces-
 serit. defluunt iste passionum / armonia dissipat
 bit tamquam ab horologio sine pondere. sine modo
 vel ordine. tamquam postremo decor a cadauere si-
 ne vita. Obuiabit ista rotatio sensualis regulae
 si / qualem dicitur circulo rotis. ¶ Discipulus.
 Speciosa sunt ista dum audiuntur. sed imperius
 obliqui circuli / sensus deorsum iungit ad tripalia
 se deprimens vehementer impellit et circumfert. ¶ Ma-

gister. Non clam me est. sed vincere. sed obsis-
 tere secundum pietatem hoc opus hic labor est. in re pie-
 tatis adiutrice. ¶ Porro si scire delectat quod sit
 magnificare dominum. quod exultare in deo salutarum
 nostrum / cum omnibus ad collaudandum spectantibus in hym-
 nis et canticis. quod lucidi quae et pietatis ratioe de-
 scriptioes assignare. Quid est magnificatio domini
 si quiritur. Dic quod est spes pietatis / corde ore vel ope
 pueniens ex consideratione vel prestantioe diuina ma-
 gnitudinis et maiestatis sui domini. Est enim maie-
 stas quasi magnitudinis status. Quid exultatio
 spiritus in deo si quiritur. Dic quod est pietas protestans in
 gaudij signo / quoniam deus est salutare nostrum. Dic ita
 quae postquam ad interrogatioes de benedictione. id est
 bona donatione de gratiarum actioe. de adoratio-
 ne. de laetitia. de religione. de tubis ductilibus
 de cordis et organis. quoniam haec omnia sunt pietas
 ad deum / talibus signis et indicijs se prestans Est
 autem pietas (ut diximus) ad deum amor integer /
 eo quod dei generis capaces et principes eius sumus.
 ¶ Dignatur deo de vicissitudinibus ad generis suum
 refundere. imo puenire in benedictionibus dulce
 dinis / maxime per incarnationem. pro qua cecinit
 mater ista pietatis canticum suum nouum. Magni-
 ficat anima mea dominum. et sanctum nomen. de quo super
 est non colloquendo sed differendo subire tracta-
 tum. tu interim silueris. ¶ Discipulus. Superest
 aliud specialiter insinuandum fundamentum. quod ratio-
 ne beatissimas nrae dicitur omnes generationes. ¶ Agitur.
 Ratio iam praerogata est ex fine. omnesque generationes
 sunt affines ei. non qualitercumque. sed ut matris.
 Debet ideo cognoscere beneficiorum largitio-
 nes et ipsa pcedere. haec autem recognitio est sua
 benedictio. Quia in re dices ea quae sequuntur. ¶ Dic
 quod omnes generationes beatissimas dicitur maria. sicut ad
 ipsam omnes habent pietatem / saltem naturalem. Ratio. quae
 naturaliter habent amorem omnes generationes ad eam
 secundum generis suum post dominum nostrum in ihm christum. ¶ Dic
 quod mater est effecta. Clamat ideo. Venite
 ad me omnes qui cupiscitis me. et a generationibus
 meis adimpleri. Et iterum. Memoria mea in
 generationes scilicet. Sic misericordia dei est a pro-
 genie in progenies rimeturum eum. ¶ Dic quod gener-
 rationes hominum degeneres sunt habende. quae ma-
 riam non pie colunt. nec beatissimas spontaneae recogno-
 scunt. Ad dicit spontaneae. quae velint nolunt / ipsa na-
 turali pietate venerant et colunt. quae ad modum
 de demonibus ait Iacobus. quae credunt et tremunt
 scunt. ¶ Dic praeterea quod ab initio et ante secula crea-
 ta sit. hoc est praedestinata causa finis et affinis
 omnium generationum / quae debent ideo cognoscere
 et benedicere generis suum. imo regenerationis ini-
 tius post christum. ¶ Dic quod apud generationes

Tractatus quintus

seculorū generatio preterit et generatio aduenit. Ipsa sō ē terra pmanens de qua vitas orta ē q̄ manet i eternuz. ¶ Dic q̄ nobis oibz affinis ē velut i omni genere affinitatis ista quā bñdicūt et beatificāt oēs generationes. Est soror ab hñana specie. ē mī ex nostra p filiū regeneratiōe. Est cognata cū angelis et nob ex similitudine intellectualis nature. Est vnū cor nobiscū. vna aīa. vnū anim⁹ et vnus spūs / ex dilectōis obligatiōe. ¶ Dic q̄ p inde fiduciā magnā habem⁹ adire i oibz necessitatibz nostris sue thronū pietatis. Plane despicere nō pōt genus suū q̄ mater ē pietatis. cui⁹ origo progredit ex generis vnitare. ¶ Discipulus. Gratias ita dicere desidero. gratias affecto colere. bñdicere et p̄dicare beatā et beatificandā p oēs generatiōes. qz fecit ei dñs magna q̄ potens est et sanctū nomen eius.

Sequitur altera partitio sine dialogo de sancto noīe dei. vbi de triplici noticia dei p notulas. lxxij.

Prima notula

Magnificat aīa mea dñm. qz fecit mihi magna q̄ potēs ē. et saluatus nomē ei⁹. Magna sunt et magna nimis o sgo brā / q̄ fecit in aīali portōe dñs p incarnationē suī dū supuenit spūs sanct⁹ i te secundās nedū i mente s; i corpe / et spūs altissimi obumbrabit tibi / tā i corpe p extinctionē fomit⁹. q̄ i mēte p infusiōē effectualē nomis sui. vt expimētaliter agnosceres o scā scāz. qz scām nomen ei⁹. Scām nomē impollutū incōtaminatū. p̄secratū. p̄firmatū / sine terra / sine p̄creatiōe materie. et ab oī p̄sus impuritate libez et alienū. Scām nomen illi⁹ q̄ dedit filio tuo ihu xpo nomen sal⁹. Nā iō ihs a deo et angelo et hoīe noīat⁹ est. qz saluū facit et pplm suū a pctis eoz. ipso dicente. qz nō venit ad patrē nisi p me. ¶ S; obsecrat te beataz. cui fecit magna q̄ potēs ē. obsecrat te paup / exul et aduena. nō abscondas (o pulcherrima et prudentissima femina) nomē istud scām filij tui. q̄ fecit tibi magna q̄ potēs ē. nō sileas a me neq; taceas a me seruo tuo et puero tuo. Lupis glificari nomē istud p te. inde gliaris te beatā dici p oēs generatiōes. nō ppter te / s; ppter natū de te hortaris euz p̄s. et dicis. Magnificate dñm. mecū. et exaltemus nomē ei⁹ i idipm. Consci⁹ ē et testis me

us fidel' i cel' dñs q̄ tecū ē / iā non i vtero carnis carnalit. s; spūaliter i vtero tā corpis q̄ aīe. Consci⁹ inquā. qz studiose meditata est mēs cogitare qd̄ et q̄le eēt nomē scām ei⁹. nō qd̄ ē apud se. qz nec possibile nec p̄has istud mortale inq̄rere. s; apud creaturā suā imaginē suā notatā et sui capacez. quare me creare dignat⁹ ē / non meo merito. Quid em̄ mereri potui p̄s q̄s i esse fui. ¶ Sc̄psit de diuis nobis collaudator tuus Dionysius diuin⁹. Quā brā p oēs generatiōes / hebreoz / grecoz / latinorū. et oīm generaliter nationū et ligiarū. Sc̄psit et docuit q̄ noīa. s. dei sumunt et triplici via seu p̄sideratiōe. Via causalitatis et symbolice similitudinis ex sensibilibz. Via sup̄ eminentie ex intelligibilibz. Via abnegationis p sup̄mētales excessus. ¶ Dic obsecro mihi. dic bñdicta inter mulieres. dic vbi pascat vbi cubet dilect⁹ tuus iste ex dilecto / dilect⁹ amic⁹ tuus. dilect⁹ et amic⁹ p amorē. Trahe me corā te post eū i odorē vnguetoz suorum sil' et tuorum. qm̄ oīa sua tua sūt. tibi nūc est oīa i oibz / q̄ cubat et pascit in lectulo florido mēs tue. et tu in secreto cubili maiestatis sue apud patrē q̄ fontale p̄ncipiū ē totū diuine maiestatis. Ibi p̄fecto dom⁹ mris sue. Ibi cubiculū genitricis sue. Ibi post deosculariōnē scāz et pudicā docet te. ¶ Doce tu me / q̄ nec ipm nec te ignoras. doce p̄cor qd̄ et quale sit nomē scām eius. doce si sufficiēter modos cognitiōis explicuit paulus p̄cius p̄boz q̄ nō licet homi loq̄. q̄ et te muliere dicit ipsuz factū sub lege. Muliere siqdē illa q̄ p̄has bz dicere. Ego mater pulcre dilectiōis / cū ceteris i laudē sapiētie positis tibi p eccliam anthonomaticē et emphasice laudabiliter attribuz. doce q̄s sufficiēter. s. et ad plenū nomē dei. quemadmodū ab eo sit expositū cū ait. Videmus nūc p speculū i enigmate. tūc autē facie ad faciē Ecce triplicē inuenio noīs scām dei cognitiōnē. specularē. enigmaticā et faciāle. Prima et scda nob hic p̄cedūt et nūc. tertia tūc i re. nūc i spesola p̄stat. Doce si scāra peto. si scāra requiro. q̄ et q̄lis sit hec triplex cognitiō. Audia qd̄ loquat i me dñs p spm̄ sapiētie sue et tue. sue p eētā. et tue p grām singularē. semel loquit de⁹ / et idipm nō repetit. ¶ Dabes legē et p̄p̄has. interroga diligenter eos et dicēt tibi. Fiat ira. Sed assit spūs tu⁹ bon⁹ interrogati. Assit et audienti. ne vel stulte et indigne interroget. ne risiones deniq; dadas / auribz surdis accipiat. s; obediāt spūi toriēs inculcāt. Qui bz aures audienti

andiat. Nō sic cor incrassatū, nec oculi mentis cecī. Audiā, videā et intelligā p̄ disciplinā sc̄pturę dicētis. p̄ os p̄phaz. p̄hoz et theologoꝝ, quęadmodū noticiā dei q̄ nōmē suū multipliciter acq̄rit q̄ matie nunc intelliget. resonās illud ap̄ lī verbū. Uidem? nūc p̄ speculū i enigmatē. tunc autē facie ad faciem. Et q̄ p̄ponit visiois verbū, questio ē si oīs de deo cognitio sit visio. cū visio q̄libet videtur eē cognitio / r̄ intuitiua cognitio? Dulcia s̄o sunt noīa de deo q̄ nō s̄ignificāt intuitiua cognitionē. Est ergo p̄mū in q̄sitione dignissimū qd sit intuitiua cognitio siue visio?

3 Cognitio intuitiua licet approp̄iet visui vel oculo corpali. nihilominus extēd̄ se ad oēs sensus corpales q̄nq̄. immo ad oēs vim p̄ceptiua. Pōt autē describi cognitio intuitiua / q̄ ē simplex r̄ immediata cognitio rei. s̄m obiectalē directā immutacionē in se vel ī propria sua specie. Pater descriptio. q̄ conuenit oīni r̄ soli cognitioni intuitiue. Differt a completis r̄ mediatis cognitōibus rez. que nō causant s̄m obiectalē r̄ directā immutacionē in se v̄l in p̄pria sua specie. quales s̄nt cognitōes abstracte p̄lere vel incomplexe / q̄ fiunt p̄ alienas spēs ī imaginatiōe v̄l rōne rebus absentibz seu nō existētibz. Uidet̄ autē q̄ cognitio intuitiua sic des̄pta sit idē qd̄ experientia vel experimentalis p̄ceptio seu noticiā. Possit s̄ numerari p̄ singulos sensus. **Sz** est dubitatio si cognitio debeat dici imediata r̄ intuitiua / q̄ sit p̄ p̄riā specie derelictaz ī sensu. deficiēte v̄l absente obiecto. Qualiter em̄ dicit̄ cognitio imediata de re / dū necessario req̄rit̄ media species? Quō preterea dicitur exp̄imental cognitio de re q̄ absens ē / v̄l q̄ nullo mō est. Oportet hic p̄pter p̄cordantiā doctorū de cognitione intuitiua et imediata p̄q̄rere q̄ cognitio dicit̄ r̄ q̄redicat̄ imediata? Perinde venit ad cognoscēdū que r̄ q̄lis et q̄t modis visio intuitiua noīet̄? Inuenim? autē q̄druplex mediū ī cognitōe. v̄nū eleuās. alter p̄tempans. alter adducēs. aliud p̄iungēs. Exēplū in oñsione coloris. p̄mo req̄rit̄ lumen mediū eleuās potētā visiuā. r̄ ponēs colores ī esse sp̄iali. visibili et dyaphano seu sp̄icuo. Hoc autē mediū nō impedit q̄n cognitio coloris dicat̄ imediata. **¶** Est sc̄dm mediū p̄tempans obiectū visibile oculo corpali. vt seruēt̄ armonia p̄ueniēs oculo / vt nō ab excessu visibil̄ destruat̄. Ne p̄terea peruiū r̄ sp̄icū nūmia radiatōe p̄portōez excedat ad oculū. **Sz** nec tale mediū p̄hibet cog-

nitōez īmediatā dici r̄ intuitiua. Quid ē mediū tale / nisi p̄portio p̄plexionis organi videns. **¶** Est mediū terciū deducens obiectū ad oculū. q̄z sensibile positū sup̄ sensū / nō facit sensatōem s̄m Arist. r̄ experientia. Propterea necesse ē spēs esse medias / q̄ deducunt p̄ mediū p̄ueniens in p̄tempatā rē sensibilem ad p̄riū sensū suū. Discurre p̄ omes et singulos sensus. et ita videbis. **Sz** nec obstat tale mediū q̄n cognitio sit imediata r̄ intuitiua. Alioq̄n nulla tal̄ esset ī sensu d̄ rebus ad extra / nisi q̄ sit de speciebz et actibz ad intra de intelligibilibz. vbi bñ repit̄ aliqua res immediate cognosci p̄ essentia suā nulla specie mediante. sed actu distincto a re. **¶** Est quartū mediū p̄iungēs obiectū cū potentia. Uocat̄ autē h̄mōi mediū actus q̄ res intuitiue videt̄. forte etiā habitus infusus vel acq̄sit̄ p̄t dici tale mediū / nisi meli⁹ referat̄ ad mediū eleuās. Tercū est autē q̄ nec mediū tale p̄iungens potentia cū obiecto reddat̄ cognitōē dici mediatā r̄ nō intuitiua vel experimentalitua. Alioq̄n nulla creatura h̄ret imediatā cognitōez. q̄ sol⁹ deus est sua cognitio actualis s̄m articulū p̄rfectiōis r̄ veritatem. **¶** Remanet tñ ex p̄dictis satis aptis difficultas p̄dicta. si res possit dici videri intuitiue r̄ experimentaliter dū nō est vel absens est. Doctrina cōis artistaz t̄p̄e meo nō habebat incōueniētē h̄c positōez q̄n sol⁹ absens a n̄ro hēmisperio videret̄ intuitiue p̄ lumen suū in auroꝝ / q̄n sonus audiret̄ dū nō erat. Ita d̄ reliq̄s sensibz. et q̄ species simplex r̄ propria erat p̄ns. q̄si deducens obiectū ad potentia. **¶** Notat̄er addim⁹ ad specie q̄ sit simplex r̄ p̄pria. ne cogamur concedere noticias sensus cōis r̄ imaginatōis r̄ rōnis de rebz ad extra esse intuitiuas. Est doctor vn⁹ q̄ ponit mediā noticiā inter intuitiua r̄ abstractōz simplicē. dicēs ī casu n̄ro q̄ noticiā q̄ p̄nt̄ obiecto r̄ causante specie. s̄ ī oculo / dicebat̄ intuitiua. des̄inebat autē eē intuitiua. i. v̄rebat̄ ī abstractiua corrupto seu absente obiecto. Nihilomin⁹ positio p̄or̄ pbabil̄ ē. q̄ n̄ deputat̄ incōueniēs q̄ res videat̄ intuitiue dū n̄ ē. **Sz** ī deo q̄ oīa ista que nō s̄nt intuitiua s̄m r̄ bñ ī eo. imo et p̄phetica visio de absentibz ī suo lumine magis dicenda videt̄ intuitiua q̄ abstractiua. sicut r̄ in angeloz cognitōe p̄ innatas a creatione species vel receptas. Auger s̄o difficultatē hanc p̄sideratio p̄spectiuoz dicentiū / visionē nō fieri nisi sub euerfa piramide. cuius basis est in re visa. r̄ p̄ictus cu-

Tractatus quintus

spidit i oculo. Rursus determinat decretalis
bndicti. qd bntudo formal' p'sistit i duobus
actibz. qd snt visio r fructio. sz addit qd obiecta
lis bntudo e ipe de'. Ponat ergo p possibi
le vl impossibile. qd subtrahere se deo i rone
obiectali queadmoduz libere pt/maneat illi
duo actus visio r fructio. nuqd dicit iste pri
us bntis. etia nuc bntis formaliter r intuitiue
Augest ampli' si p'siderem' oem creaturaz.
qd compaf ad deu i rone vestigi' vel imagis.
tanqz i rone speciei repntat' deu qz qz p ana
logia. sz no minus qz radi'. qz lumē sol' p'pet
ad solē. licet no sit eiusde sube cū sole. Vidēs
igif creaturas r intelligēs. i. int' legēs habi
tudines hmōi imagis et vestigi' i triplici
genere cause. efficiētis. formalis exemplāris
r finis / nedū intelliget inuisibilia dei p ea qd fa
cta sūt. iuxta p'bu sapiēt' r apli. sed habebit
noticiā intuitiua d deo no min' imediata r p
pria / qz habeat ocul' de suo obiecto puta d
sole p lumē suū visio. Hoc nullus videt' p'cel
fisse. imo dānatus ē articulus qd de' h imedi
ate p'entia videat. Et si non imediate. g nec
intuitiue. Ad damus ad difficultatē r p'ra ar
ticuluz / qz existere hoie in p'spectu dicim' qd
hō videt. cōstat tū qd ocul' corp'al' nō attingit
ad subaz hois. sic nec ali' quis sensus. Op
ret ergo qd referat ad visionē intellectus visio
sube hois vel essentie sue. Ac p inde ponunt
aliq' qd obiectū intellect' naturaliter r p' sta
tu p'nti' ē qd ditas rez naturalium / habita p
abstractionē intelligētie vl intellect' agē tis
et fantasmatibz. Aliquid ergo agēs hec in
tellectual' cognitio dicit' intuitiua? Proce
dam' vltra. qd si reqrit' r sufficit tal' abstractō
hic nos nō plus cognoscimus subas seu qd
ditates rerū materialū qz dei qd ditate. nec
plus aiām nrāz qz angelicā naturā. imo bre
uiter nihil intelligim' intuitiue r expimērali
ter de rebz / nisi sola accidētia. nec etiā p intel
lectū vt intellectus ē. sed put influit i sensus
exteriores p se vel p vires p'rias. si ponunt
subaliter ab eo distincte. Sed neqz poterit
hū cognitio simplex et imediata r absoluta
cuuscunqz dntie substāialis. imo nec dif
ferentijs accidentiū. qd p'cedit vnus doctor
Quid p'erea si p'cesserimus cū Aug. qd nō
possumus hic hēe cognitionē sincerā de re
bus / nisi d luce diuina. nuquid oportebit qd
in omni cognitione veritatis. p'sertim sincere
cognoscat lux diuina / saltē i suo lumine. sicut
agnoscat sol in omni visione corpali colore p
irradiationē lucis aut lumis solis. r ita redi

bit qd deus hic intuitiue videt. Deniqz sup' est
exponendū qd apl's intelligit dū ait. Uide
mus nūc p speculū i enigmate. tūc aut facie
ad facie. qd sit dntia inter istas tres visioēs.
Difficultates iste sunt diu mibi multūqz qd
sūt. sed nec satis apparet exitus nisi p noim
distinctōz. qd noia cum sint ad placitū. si p ea
p'et de rebz r sentētis / satis d'z eē indrenti
bus h'itatē / matie p disciplinā r doctrinā. sz
nō satis ad expientā qd Possūm' itaqz de no
ticia intuitiua loq' generaliter. magis p'prie
loq' p'opriissime. Diffinitionē p'scriptā d no
ticia intuitiua loquēdo. s. p'out visio r intui
tio se extendit ad omnē vim p'ceptiua sui ob
iecti simpliciter r imediate vt dicimus. vide
quō hoc sonat. quō redolet. quō sapit. Sic
dicit. de intelligētie hec dicimus / qd bñ sentit
Et inde venit sentētia generaliter. Vis p'ce
ptio obiecti simplex r imediata pōt appel
lari intuitiua. siue obiectū sit realiter p'ns in
se. siue p suā speciez t'mmodo. ipso destructo
vel absente. queadmoduz solet dici / qd ocul'
videt r auris audit res aliquas iā destructas
vel ablatas p'opter species colorū vel sono
rū que remanēt i exteriori sensu / sicut p'eta
ctū est Aut si miraculose visio causaret a deo
in oculo vel in obiecto causata seruet. La
dent etiā hic exempla d coloribz qd videntur
aliq' qz sint. vt in iride r in nubibz et in vitris
suppositis obiectis r oculo linea recta visua
li. **D**ag' p'prie nominat' intuitiua noticia /
que fit obiecto p'sente r actualiter immutan
te p se vel p suā specie imediate. Exemplū
cōmune est in sensibus exterioribz p differen
tia ad interiores. qd Propriissime hō nomia
tur intuitiua cognitio / qd causat' ex obiecto p
seipsā r eētia. s. absqz specie media. Sic em
deus intuet' seipm. sic angeli cognoscūt eē
tias suas. licet p actū sup' addituz. sic cognos
cimus nros actus interiores. sic p'cipimus
immutatōes passionū p ipsasmet passiones
actualiter imutātes sine specie media. licet nō
sine actu p'ceptiua medio. quoniā hoc p'pū
est soli deo / qd sit sua p'ceptio. **E**licim' ex p'
missis / qd omis noticia p'opriissime intuiti
ua. ac p inde noticia que habet p deuotionē
r vnionē mentis ad deū / nequaqz sit aut fie
ri pōt sine cognitōe p'ua vel comite fm Aui
ceñ. aut ex p'ceptione tali cōsurgit. Ali oqn i
plātis r i unanimatis poneretur delectatio.
Sed r cuz vt p'lica rōne loqui nos pateat.
Fundem' istud dictuz p aliquas veritates.
Dās formā dat psequētia ad formas. **I**sta ē

Super Magnificat LXXXIII

phi et experientie. Psequens vero ad omnem formam.
 ra naturalis est quam intentionalis est spiritu
 ale. ponit esse coaptatio vel inclinatio. vel ap
 peritus vel affectus spontaneus et suavis. aut
 voluntas tendens in finem suum. Quisquis sit iste fi
 nis proximus. medius vel ultimus. Ceterum
 ne multitudo nominum nos impediatur ap
 pellamus consequens illud ad omnem formam
 nomine amoris. de quo Augustinus. Amor meus
 pondus. in illo sero quocumque sero. Est autem
 in omni re pondus suum. Via enim in numero
 pondere et mensura formata sunt. de quo Je
 rotheus referente Dionysio proposuit hymnos
 amatorios. Ceterum de multiplici amore dei
 spatio per creaturas. De quo Boetius. Quod felix
 hominum genus. si viros aios amor quo celum regi
 tur regat. Et diuinus Ignacius amore igne
 us. Amor inquit meus crucifixus est. de quo amo
 re puelle martyres gloriare sunt inter tormen
 ta notatim agnes et fellicula cum ceteris. Ecce
 inquit fellicula sicut cepi videre amatorem meum
 ipsum in quo amor meus fixus est. Unde dici
 tur affectio. Concludit statim quod amor vel
 affectio animalis. rationalis et intellectualis
 non causat sine cognitione propria comite et conse
 quente. Omittam interea de amore vel affe
 ctu reze inaiatarum quod utique amor vel appetit
 consequitur formam naturalem ipsorum ad loca sua
 tanquam fines sue seruationis. sicut ignis causas
 ignem dat formam suam cum inclinatio ad locum su
 um sursum in quo quietatur si est. mouetur autem si
 non est impedimento cessante. Restringamus
 ad amorem triplicem quod proposito nostro congruit.
 ut ostendamus quod deus per amorem cognosci non
 potest sine cognitione propria et comite. Sic pin
 de palam fieri quod sit et qualis cognitio per amorem
 per experimentalis eius notitiam. et qualiter in
 intuitiva dici potest. Itaque preceptio amoris vel
 affectualis vel experientialis est propriissime intui
 tiva. non quod semper de re dilecta sed de ipso amo
 ris actu vel affectu quo tendit in dilectum. Si
 stat hic oratio deuota mens. et attendat quod inten
 dit hec veritas ostendere. Dicit enim duo. Unum
 quod amor vel affectus sentit intuitiue vel experi
 mentaliter proprie et per essentiam. et hoc tertio dici
 mus nisi se iungat amati immediate per essentiam
 suam et non per alienam speciem. non tamen sine actu cogni
 tionis medie inter amantem et amatum quantum li
 bet amatum sit essentialiter prius amati. Capiamus
 exemplum primum de tertio in diuinis et in
 beatis. Itaque deo pater non producit spiritum nisi
 prius origine produxerit verbum quod in forma dei est
 secundum apostolum. Porro generatio et coicatio verbo

formam dat sequentia ad formam. Quid autem con
 sequenti ad formam est nisi quod inclinatur et afficiatur
 ad suum principium et locum generationis. s. quemad
 modum experimur in generatione naturali ignis
 vel aliorum. quibus post mensuram. numerum et
 formam dat pondus amoris naturalis ad lo
 cum suum. et hec quidem materialiter in materia
 libere in spiritualibus spiritualiter. sicut in angelis sic in
 anima rationali. immo sicut altiori lege modo in verbo
 diuino quod est forma diuinalis paternitatis sibi
 coicata sequenter inclinatur. afficitur et iamorat
 et zelat per amorem suum spiritum qui spiritus sanctus est
 redire ad primum circulo completissimo. ubi non
 differt alpha et omega principium et finis. Et hec cir
 culatio in eternum est fuit et erit. sicut pater eter
 naliter dat formam suam filio. et sequenter ean
 dem vim spiritiuam coicatur filio. per quam vim spiri
 tualiter concorditer spiritus sanctus amor utriusque.
 Redeamus super alia duo dicta. Primum et se
 cundum. Itaque secundum dictum est quod talis notit
 cia non spiritus est intuitiua vel proprie experientialis rei
 dilecte. Ratio manifesta est. quod non tempus est no
 titia talis simplex et immediata per obiectales
 et immediatas notitias rei dilecte. sicut supponit
 et crebro videmus. Primum vero statim perspi
 cuum est intuitiue descriptionem noticie intuiti
 ue et experientialis proprie dicere. Nihil enim ma
 gis immediate et simpliciter et per essentiam et per ob
 iectalem actu presentiam sentit quam amor intuitiue
 vel affectus sit iste intellectualis. sit sensualis.
 sit de re presente vel absente vel non existente.
 Tollatur autem calumnia super hec quod dicitur de absen
 tia rei dilecte vel non existentia eius. Et dicam
 cum philosophis et theologis subtilissimis quod omnis res
 creata habet triplex esse. quorum quodlibet po
 test dici prius suo modo. Habet esse in arte diuina
 nec qualescumque esse sed diuini et vitale. quod fa
 ctum in ipso. s. verbo vita erat. Et qualis vita
 Primus illa que est lux vera que illuminat om
 nem hominem venientem in hunc mundum. Si
 quidem omnis creatura est in deo creatrix es
 sentia. Habet secundum esse in intelligentia ange
 lica secundum sapientiam quam effudit deus super omnia
 opera sua. que ab initio creata est immediate.
 angelice postmodum de multis. hoc esse omnium
 carum est omnibus in prima creatioe. et in conse
 quenti in omnium hominum illuminatione. et pl
 et minus clarius et obscurius. Habet tertium
 esse omnis creatura in proprio genere seu materiali
 seu spirituali. Coaptemus distinctionem tripli
 cis huius esse ad rem nostram. et dicam quod nulla
 res amari potest vniuersaliter loquendo nisi prius
 sit amati altero trium modorum precedentium.

Tractatus quintus

q̄ referunt ad duos. s. ad modū p̄ntie eēntia-
lis in pp̄rio genere. vel ad modū p̄ntie inten-
tionalis seu formalis i sua cognitione. Un̄
deus si p̄ impossibile nō cognosceret creatu-
ras / ipe nō diligeret eas. q̄ in p̄ncipio qd̄ est
f̄bū creauit oīa / p̄ortās oīa f̄bo v̄tutis sue
S̄ilr in angel. amor nō eēt ad alia a se. imo
nec ad se. nisi tale qd̄ amat / p̄ns eēt eēntialis
vel int̄tionaliter diligenti vel cognoscenti.
P **¶** Obijceret aliq̄s. q̄ insensibilia ferunt pon-
dere suo ad loca sua. nec t̄n ista cognoscunt.
R̄nsū ē pus q̄ habēt naturalē formā suā i se
ipsis. cui data ē i m̄p̄ssa talis inclinatio con-
sequens formā. Un̄ nec h̄z p̄inconuenienti
doctoz vn̄ tor⁹ seraphic⁹ p̄cedere. q̄ i omni
resit i m̄p̄ssus qd̄ā q̄ cognitionis natura-
lis dirigētis quodā suauī imperu rē quālibz
in suū finē. sicut i angel. sicut i hoībus. si-
cut in aīalibus p̄ cognitionē supadditaz / q̄si
formalē z accidētalē. Sic i eisdē quēadmo-
dū i ceteris i m̄p̄ssa ē forma eēntial. qua sp̄o-
tance i brutis. libere i intellectualibz dirigūt
i pp̄riū finē. Clerū est q̄ libertas vt arbitra-
ria est / nō semp p̄format z inde procedit pec-
catū qd̄ corrumpit modū. specie z ordinē de-
bitos addi p̄habit⁹ z act⁹ v̄tuosos ad liber-
tatē naturalē. q̄ licet semp i se virgo sit z pul-
cra etiā i demonibz violari nō possit in eēn-
tia sua. p̄cipitat t̄n a d̄no suo p̄ inobediētā
arbitrarie libertat⁹ / vt non exerceat naturale
dominiū suū. z q̄ p̄dita ē dominiū. Quā i re-
cecinit n̄ra tympanistria. disp̄sit sup̄bos mē-
te cordis sui. Deponēs potētes de sede natu-
ral sui dominiū / nō p̄ suā. s; p̄ subditoz rebel-
lionē. ¶ Consonat p̄missis descriptio Diony-
sij de regno dei Regnū inq̄t est oīs finis z or-
dinis z legis z ornat⁹ distributio. vbi p̄ totū
ornatū fm̄ expositozes accipit inclinatio na-
turaliter idita cuiuslibet nature / vt obediāt su-
auiter creatori. Iuxta illud sapientis a pro-
pheta deductū apud Boe. **O**. sapientia at-
tingit a fine vsqz ad finēz fortiter. et disponit
oīa suauiter. ¶ T̄ps ē z loc⁹ ex p̄missis solue-
re difficultates p̄tractas circa cognitōz noīs
dei intuitiua. exp̄imentalē z effectualē / sicut
orat ecclia in orōne p̄ntis d̄nice. De⁹ v̄tutū
cui⁹ ē totū qd̄ ē optimū. insere pectoribz no-
stris amorē tui nos zc. ¶ Presupponendo
qd̄ sit noticia intuitiua cōiter dicta. qd̄ pp̄rie.
qd̄ pp̄riissime. Rursus qd̄ sit amor vel affe-
ct⁹. z v̄n oriāt. z quēadmodū affect⁹ oīs / ex-
p̄imentaliter cognoscat. colligat se mens hu-
mil. z videat q̄t p̄currūt ad visionē gl̄ie p̄sū

matā. vt de his q̄ certa fide credim⁹. z et alijs
q̄ q̄ridiana nos docet exp̄ientia citi⁹ attinga-
mus ea q̄ mediāt inter cognitōz naturalē vie
z sup̄naturalē gl̄orie. ¶ Illa f̄o sūt q̄ prouer-
niūt hic nobis p̄ gr̄as sp̄ales sup̄naturaliter
imissas / prout vn̄cuiqz diuidit de⁹ mēsurā
fidei donozū qz suoz. Ista sūt spec̄la. iste spe-
cies. iste forme. iste theophanie. iste caliginē
lucidissime. ista silentia sub q̄bz z i quibz spe-
culat a nobis hic z nūc de⁹. ¶ Concurrūt ad
visionē gl̄ie lumen q̄druplex. s. lumē potenti-
ale / habitualē / obiectale et actualē. Lumen
potentiale ē ip̄amet aīa rōnal. Remanet em̄
semp naturale lumen ei⁹ / z substernit tā gr̄e
q̄z gl̄ie q̄cqd̄ sit de alijs lumibz naturalit ac-
q̄sitis in actu vel habitu. Porro lumē habi-
tuale p̄cipuū z p̄ncipale vocat lumen gl̄orie
corūdens lumē gr̄e i via. differēs ab ea p̄ eē-
p̄sumatū. quēadmodū doctrina cōis docet
de habitu charitat⁹ q̄ manet idē i patria qd̄
n̄ ex. cidit fm̄ aplm̄. ¶ Ceterz lumē obiectale ē
ipse de⁹ se p̄ntas i obiectali rōne nulla specie
mediātē. p̄pterea dicit videri facie ad facie. z
sicut est. z oculo ad oculo. ¶ Deniqz lumen
actualē ponit in actibz intellect⁹ z volūtatis
q̄ sunt visio z fructio. iuxta determinationēz
extrauagāt⁹ B̄ndicti. ¶ Corūdent aut̄ visi-
oni z fructio actualibz / tres habitus succe-
dentes habitibus fidei. spei z charitat⁹ i via.
qs̄ tres dotes appellamus aīe x̄po despon-
sate m̄rimonio p̄ gl̄oriā p̄summato. Quāuis
ab aliquibus ponant dotes ipsi acus visi-
onis z fructiois. sub quibz includit actus q̄
dicit̄ tentio succedens spei vie. et p̄ appropri-
ationem fructio nominatur. si distinguam⁹
dilectionē a tentioe vel etiā fructioe stri-
cte sumpta / que delectatōni pp̄ria ē. Sicut
in via ponitur i actibus z habitibus gratū-
tis / quedā trinitas virtutū theologicarū. si-
militer ponit suo modo in beatitudine trini-
tas dotum in v̄nitate luminis gl̄orie ¶ Hec
autē v̄nitas i trinitate z trinitas i v̄nitate vo-
catur beatitudo formalis. Si in habitibus
habitualis. actualis / si in actibus. sed obie-
ctal⁹ dei rēp̄sentatio facial⁹ / appellat̄ obiectal⁹
br̄itudo ¶ Habeat q̄so p̄ manibz (vt ita loqr)
p̄ns distinctio de duplici br̄itudē obiectali
scz z formalī. qz facit ad intellectū et p̄cordā-
tiā doctoz p̄cedētū t̄ps decretal. ¶ Rursus
aduertat vn̄usqz qz memorie nō abstrahit
beatitudo formal⁹ i p̄dicta decretali. qm̄ me-
morā non facit speciales potētiā distinctā p̄
intellectū in assignatione habitūū virtuosoz

rum vel actiū. sicut nec vis irascibilis cōtra
 ꝑcupiscibile ponit numez. Applicemus ser
 monē de hoc quadruplici lumine beatifica
 to ad quadruplex lumen qd ꝑcurrit ad con
 templationē vie dicentes / qꝫ ex pte luminis
 naturalis in se non ē variatio hic ꝫ ibi. sicut
 nec ipsa aīe natura cēntialiter diuersa ē. ꝑser
 tim in eadē anima. quicqd sit de ꝑfectioe cēn
 tiarum diuersaz animarū. ꝑut sonare videt
 articulus. **N**, ania xpi non sit ꝑfectio: ania
 Jude: error. **¶** Dicamꝫ de habitu grē ad ha
 bitū glorie. qꝫ differunt penes impfectū ꝫ cō
 summari. sicut ꝫ actus eius. Et ita de actu ꝫ
 habitu charitatis posset dici. Sed de habi
 tibus ꝫ actibus fidei ꝫ spci / longe aliter qꝫ i
 visione ꝫ fruitione patrie. Et hꝫ ꝑpter terciū
 lumen qd nominamꝫ obiectrale qd ē ipemet
 deus i se visus. Sicut ergo deficit hic i via
 terciū illud lumen obiectrale / nō quidē in se.
 quoniā vbiqꝫ ē. sed in ratione obiecti / claret
 nude ꝫ imediate in se visi. sic deficit ꝫ differt
 visio ꝫ tentio vie a visione ꝫ tentione patrie.
Homē insup dei quo se noiāt ꝫ manifestat i
 celo a nomibꝫ quibꝫ in terra noiāt. Quo sup
 R sancto noiē recipē qꝫ sequunt. **¶** Scmꝫ dꝫ dei
 nomē a sanctitate / quā Dionysꝫ describens
 ait. Sāctitas ē ab omni inqꝫnatoe libera et ꝫ
 sectissima ꝫ incōramiāissima puritas. Bre
 ce em̄ noiāt agros sc̄m. ab a. qꝫ ē sine. ꝫ ge
 terra. **¶** Pōt autꝫ hec ꝫicula ꝫstrui ꝫ se subitel
 lecto verbo / qd nomē dei ē. vel dicitꝫ vel emi
 net sc̄m. **¶** Pōt nihilominꝫ hec snia pendere
 seu cōrūdere ad ꝫcedentē vt dicat Maria.
 qꝫ sc̄m nomē dei fecit sibi magna. Si qꝫ
 ois cognitio dei. sicut ē fides vel intelligen
 tia. recte vocatꝫ nomē dei. **¶** Constat autꝫ qꝫ ꝫ fi
 dē ꝫ assensū datū vbiꝫ angeli / ego ꝫcepit si
 liū dei. **¶** Fecit te qꝫ beatā que credidisti. fecit
 magnā nomē sc̄m dei. **¶** Docent sacra qꝫ ma
 gnā sit i noiē dñi virtꝫ eiꝫ. **¶** Aut certe nomē h
 in silibꝫ accipit ꝫ noiato qd ē deꝫ. **¶** Scmꝫ no
 men dei ē. i. cōfirmatū ꝫ oēm creaturā / marie
 intellectualē. quāꝫ nulla subsisteret nisi cā qꝫ
 dedit eē influeret. **¶** Hinc canit Ambro. Rex
 deus tenet vigor immotꝫ in te ꝫmanēs. Et
 facit hoc ad ꝫcedentē intellectū de magna v
 tute nomis dei. **¶** Sanctū ē nomē dei qꝫ sc̄i
 ficatū. i. cōsecratū ꝫ dedicatū ē in electꝫ dei ad
 eius gl̄iam. laudē ꝫ obsequiū. **¶** Sācti cōtis
 qꝫ ego sanctꝫ sū dicit dñs. **¶** Scmꝫ ē nomē dei
 qꝫ sc̄ificatū legibꝫ eternis. qd nephas ē vio
 lari. **¶** Lamant seraphin. sanctꝫ sanctꝫ sanctꝫ.
 ad insinuatōꝫ trinitatꝫ ꝫsonaz. iungebāt ad

ter sanctꝫ nomē h. dñe deꝫ sabaoth. qꝫ trini
 tas ē i ꝫsonis. vnitas ē in cēntia. cuiꝫ opa ꝫri
 cipāt tripliciter. imitatioe interne sanctitatz
 ꝫ eterne. **¶** **H**omen dei vniciū ē sibi soli cogni
 tū. ꝫꝫterea non potuit ab aliquo alio a se im
 poni vel effari plene et ꝫꝫie. qꝫ naturā suaz
 cū suis ꝫꝫrietatibꝫ solus ꝫꝫprehēdit. dicitur
 hinc inhabitare lucē inaccessibile. necnō in
 effabilis ꝫ innominabilē eē laudat. **¶** **H**omē
 dei datū est xpo qd est sup omē nomē. sic ad
 ꝫꝫrietatē reducendo factū ē ꝫ incarnatōem
 vt eēt hō deus. ꝫ deꝫ hō ꝫ cōicatioeꝫ idioma
 tū ꝫ nominū. **¶** **H**omen dei singulariter inē
 puras creaturas eminet in Maria. qꝫ illumi
 nās vel illuminata ꝫ interpretatioe noiāt et
 dñā. **¶** **H**omen dei sumptū a creaturꝫ. sic est
 omimodū qꝫ ab oī creatura vsqꝫ ad infimas
 ꝫōt sumi noticia qdā rei. ꝫ inde nomen qꝫ co
 gnoscatꝫ iponi ꝫ formari. **¶** **R**ō. qꝫ qꝫlibꝫ ē vesti
 giū vl imago trinitatꝫ. fm exemplatꝫ tria ap
 ꝫꝫriata. ꝫ fm triplex genꝫ cause efficientꝫ ꝫ
 final. **¶** **D**eꝫ sicut ꝫōt noiari fm suas creatu
 ras. sic ꝫōt ab hoīe (qꝫ creatura antonomati
 ce mūdi dicitꝫ ꝫicipās cū oī creatura) videri
 ꝫ intelligi nūc ꝫ speculū ꝫ i enigmate. verba
 sunt apli. **¶** **D**eus in suis ꝫ ex suis creaturis
 ꝫōt dici intuitiue videri / si visio intuitiua lar
 gissime sumat. ꝫꝫmo ꝫꝫ generaliter oīs ꝫꝫ
 ꝫꝫ obiecti simplex etiā imediate dicitꝫ intui
 tiua. siue obiectū sit realiter ꝫns i se / siue ꝫ
 suā speciē seu similitudinē tm̄ modo. **¶** **C**ōstat
 em̄ qꝫ oīs res siue extra aīam siue intra gerit
 similitudineꝫ dei. **¶** **P**ōt em̄ hō intelligēs. i. intꝫ
 legens ꝫ credens ferri i noticia obiecti. cuiꝫ
 est hec similitudo. vestigiū. species vel imago.
¶ **S**ecus de brutis ꝫ hebetibꝫ qꝫ deū ꝫ eius si
 gna ꝫ verba. voces ꝫ spēs ꝫ specula / nō assu
 mūt / nisi vt sūt res qdā ad aliud nō reuelate
¶ **D**eꝫ expimētalitꝫ cognosci ꝫōt aut ꝫcipia
 creatura mūdi viatrice. ꝫ si non i se. tm̄ in sua
 obiectali rōne vel imagine seu similitudine / taz
 extra qꝫ intra. **¶** **S**equitꝫ ex ꝫcedēti iuncto co
 rollario vno quo dicitꝫ ē oēm noticia ꝫꝫie
 intuitiua eē expimentalē ꝫ ecōtra. **¶** **D**eductō
 patebit infra i tractatu d mēte corꝫdis. **¶** **S**ilꝫ
 diffinitio sapientie qꝫ supmū locū tenet i noi
 bus dei ꝫ statu vie. quā ita desēpsit Diony
 sius. **¶** **S**apientia ē diuinissima dei cognitio
 qꝫ est ꝫ ignorantia cognita fm vnitionē sup
 eminentē. qū mens ab alijs recedēs / postea
 etiā seꝫpsā dimittēs / vnita ē supsplendentibꝫ
 radijs inscrutabili ꝫ ꝫfundo sapientie lumie
 illuminata. **¶** **D**eꝫ si neget hic cognosci expe.

Tractatus sextus

rimetaliter vel intuitiue vel etiā q̄dditatiue. vt qz nescim⁹ hoc de deo qd est / sed qd nō ē. qz cognoscit p ignorantia. vt dicit diffinitō nūc inducta. oportet ad r̄cordiā dictoz sanctoroz / nris vti distinctōibz / que r̄onabiliter ab vtriqz p̄nt admitti. ¶ Una distinctio iā posita ē de noticia mediata r̄ imediata. Altera si milit̄ inducta ē de noticia intuitiua q̄ ratioā biliter apparebit / si r̄sideremus r̄sequētias istas r̄ silēs nō valere. Hec res ē intellecta. h̄ec res est. hec res ē imaginata. ergo ē. hec res ē intuitiue visa p suā speciez. ergo ē. sicut nec ista. hec est res cognita a deo intuitiue p suā eētā. ergo ista res ē. demonstrata re q̄ ē solū possibilis / nec fuit nec erit. Tercia distinctio ē de q̄dditatiua cognitōe rei. Cognoscitur itaqz res vno mō fm qd nomis. sic chimera cognoscit / qz scimus qd sicut nomē significat. scz chimera Sc̄do dicit res cognosci quidditatiue / qm̄ scit qz talis res est actu / aut sub quadā generalitate cognoscunt ali que sue p̄prietates r̄ cause. Si nō admittit hoc mēbz distinctōis / vit̄ relinquet aliq̄ cognitio q̄dditatiua de rebz etiā creatis r̄ visibilibz. Tercio modo p̄p̄issime quid ē de re scit. dū ipsa cognoscit p suā causam. primaz r̄ totalē. Sic em̄ intelligit illud phi. Scire ē r̄ p causam cognoscere. r̄ qm̄ illius ē causa r̄. Cognoscimus hic qd ē de⁹ duobz p̄mis modis. Tercius vel ē p̄p̄ius deo soli vl̄ cōi car⁹ beatifice visioni. vbi facie ad facie videt̄ bif̄ sanctū nomen ei⁹. r̄ cantabit̄ in idipsoz. Magnificat aīa mea dñm.

Sequitur tractatus

sextus dragmaticus sup hoc versu. Et misericordia eius a progenie i progenies r̄. Ubi de lamento Marie. p notulas centū.

Prima notula

¶ Misericordia eius a progenie i progenies timentibz eū. ¶ Discipulus Sentio quēadmodū consonat i cārico suo Mariae / patre suo. cui⁹ in vno psalmo est iniriū. Misericordiam r̄ iudiciū cantabo tibi dñe. Timor itaqz venit ex r̄sideratione iudiciū. Quid ē igit̄ i hoc cārico iūgere misericordiam cū timore / nisi misericordiam r̄ iudiciūz pariter cantare? Quid p̄reca misericordiam et timorē deo psallere / nisi exultare cū timore? Sūt in h̄ cārico tenor iusticie / r̄ moll̄ cant⁹

miscdie. Sed questio ē. Si maria inuenerit cantas r̄ p̄ferēs i corde suo cū spūs exultatione / lamentū iusticie. p̄serūm qz dictū ē q̄ i oēs affectionū voces se cātant⁹ marie variabat affect⁹. Sic em̄ leui⁹ induci poterim⁹ nos p̄cōres semp cū letis miscere tristia. de siderare lectulū sponsi. sed timere spelūcaz in ferni. girare p meridiē / sed flecci ad aqlonez. sp̄are d̄ miscdia / sed timere iudiciū. scire r̄p̄ ridendi. r̄ t̄ps flēdi. Si spes eleuat ad p̄sumptionē / dep̄mat timor. sed nō ad dep̄arōem. Resiliat timor ab horrore seueritatis ad placorē benignitatis. Dicat oīs xp̄ian⁹. Impulsus eversus sum vt caderē. p̄pter miserā iniquitatū meaz. r̄ dñs suscepit me. fm multitudinē miserationū suaz. ¶ Maḡ. Lamentata ē absqz dubitatioē cū multis / tūc apud dei aures mentis sue ploratibz virgo beata. Absit vt imitaret̄ inertā iudeoz. quā sub inducta pabola pueroz i foro lu dentū dānauit xps. cecinim⁹ vobis nec saltastis. lamēra uim⁹ nec plorastis. Iudei si qdē / si p allegoriam loq̄mur / neqz xp̄s māducantē cū eis. nec Johem abstinentē i heremo suscepit. sed vtriqz detraxerūt. Sic mente corrupti homines / oīa ad suū trahunt interitū. quēadmodū egris auribz nec carnē placent. nec lamentū. vt i corpalibz nō min⁹ sp̄ualibz cantibz et auribz. ¶ Discipulus. Offert questio duz federim⁹ sup flumina babilonis hui⁹ exiliū. qd eligibili⁹ sit. vel cātare r̄ saltare. vel lamētari r̄ plorare. ¶ Maḡ. Nōne solutio nē apit nobis q̄ de sedentibz sup flumina babilonis r̄ flentibz subiūgit. In salicibz i medio ei⁹ suspēdim⁹ organa nra. Deinde. Quō cātābim⁹ cāricuz dñi i terra aliena? Legim⁹ xp̄m crebro plorasse r̄ doluisse. exultasse spū semel. Maria semel exultauit i cārico. Jobānes cui⁹ hodie (dū hec scribim⁹) decollationis dies agit / exultauit semel i vtero. Dñi ens Marie animā / doloris gladi⁹ p̄ransijt. Iohes exemplar r̄ p̄co p̄nic. nō min⁹ opibz q̄ p̄dicatione quōtēs bñ credif̄ lamentasse. Salrat Herodiadis filia cū gaudio. r̄ p̄cū saltatōis sibi dat caput Jobis i disco. Egrediunt̄ (inq̄t Job) de gaudentiis. Egrediunt̄ quasi greges puuli eoz. r̄ infantes eoz exultāt i lūibz. Tenent tympanū r̄ cytharā / r̄ m̄dent ad sonitū organi. ducūt i bonis dies suos / r̄ i p̄icto ad inferna descendūt. Et qd eccl̄iastes denūciat audi. Veli⁹ ē ire ad domū luct⁹ q̄ ad domū iuiuij. Et itez. Risū reputauit errozē. r̄ gaudio dixi. Cur frustra deū